

GroenLinks-PvdA, laat zien dat uw belofte geloofwaardig is: Geen massasurveillance!

Op 22 november gaan we stemmen, mogelijk meer dan ooit op vertrouwen in de overheid. Voor veel mensen links op het politieke spectrum voelt het alsof er een kans is die er lang niet is geweest. Een ander Nederland, gebaseerd op vertrouwen, oog en zorg voor elkaar. Juist nu vertrouwen zo centraal staat is het belangrijk dat partijen doen wat ze beloven in hun verkiezingsprogramma's.

Voor GroenLinks-PvdA gaat het er nu al om spannen. Komende dinsdag komt een zogenaamde "tijdelijke wet" in stemming waarmee de bevoegdheden van de AIVD en de MIVD fors worden uitgebreid. Ontwijkende antwoorden van de Minister van Binnenlandse zaken ten spijt, krijgen onze inlichtingendiensten met deze wet de mogelijkheid een backup te maken van al het internetverkeer dat ze goedgevondt, die back-up 'gewoon' 6 maanden op te slaan én deze bovendien naar eigen inzicht te delen met buitenlandse inlichtingendiensten. En dat dan zónder een toezichthouder die daar iets van mag vinden, vooraf of achteraf. Deze bevoegdheden zijn minimaal zo ingrijpend op onze maatschappij als de Sleepwet waar de Nederlandse bevolking zich in een referendum in 2018 tegen keerde.

Bovendien wordt daarbij dan ook direct een "nota van wijziging" aangenomen die bij de behandeling van de wet in het parlement, afgelopen maandag, niet is besproken. Met de wijzigingen van deze nota mogen de diensten veel van hun bevoegdheden nog vaker en met nog minder toezicht uitoefenen, en wordt de reikwijdte van de wet opgerekt naar alle landen – in plaats van de landen met een offensief cyberprogramma waarvoor de "tijdelijke wet" bedoeld is. Effectief neemt de Tweede Kamer dan dus dinsdag een andere wet aan, dan ze eerder deze week in het parlement heeft besproken. Door onbehandeld in te stemmen met deze nota, maakt de kamer duidelijk hoe weinig waarde ze hecht aan haar eigen controlerende rol.

De inbreng namens GroenLinks-PvdA in het commissiedebat over deze wet doet vrezen dat de verkiezingsbeloften voor de komende verkiezingen in november al vóór de verkiezingen gebroken worden. In het vorige week aangenomen verkiezingsprogramma spreekt GroenLinks-PvdA zich uit voor "gerichte digitale surveillance" en niet voor "massasurveillance". Dat stond ook al in het GroenLinks programma van 2021, en het is van cruciaal belang voor een digitale samenleving die leefbaar en veilig is voor iedereen. En hoewel GroenLinks-PvdA op het vlak van digitalisering met afstand het meest vooruitstrevende verkiezingsprogramma heeft, is onze stem op 22 november wel afhankelijk van de vraag of onze partijen woord houden bij deze bijzonder fundamentele casus.

Het controleren van inlichtingendiensten door toezichthouders en parlement is al moeilijk genoeg. Met zijn "geruststellingen" draait de Minister de kamer een rad voor ogen en doet hij een beroep op blind vertrouwen. Dat is nog tot daar aan toe. Maar wanneer verkozen parlementariërs zich niet aan hun belofte houden, is het einde zoek. Juist in een tijdsgewricht waarin de rijksoverheid het vertrouwen van burgers kwijt is geraakt door het onrechtmatig en op verboden gronden doorlichten van de data van mensen, zijn meer waarborgen broodnodig. Bovendien, ook zonder doorgedraaide algoritmen en de belofte van AI toepassingen bij besluiten vragen zulke grote bevoegdheden om betere checks and balances, om onze vrijheden te waarborgen. Onze volksvertegenwoordigers spelen daarin een essentiële rol.

Ja, we staan voor enorme uitdagingen, Ja, de dreiging van terrorisme en buitenlandse inmenging is reëel. Het opofferen van onze fundamentele rechten, waar deze wet op neerkomt, is echter geen proportionele maatregel. GroenLinks-PvdA, laat je verkiezingsbelofte - waarvan de inkt nog maar amper droog is - spreken! Amendeer de brede tapbevoegdheid uit de tijdelijke wet en stem niet in met de nota van wijziging voordat deze politiek gewogen is. En als niet aan beide voorwaarden is voldaan, stem dan tegen de hernieuwde sleepwet!

Wouter Teepe & Boudewijn van Eerd
Voorzitter en vice-voorzitter GroenLinks Netwerk Digitale Samenleving
20 oktober 2023